

L a t w e e f c h u   N w i s e s .

Nr. 44. Zettortdeenâ 30. Oktober 1852.

Saunas siinas.

Muhsu augsta Kunga un Keisera Nikolai Pawlowitscha mihtakais snohts, tas augsti teizams Erzogs Maksimilians no Leuchtenberga, muhsu Keisera meitas, tahs Veelprinzesseenes Marias Nikolajewnas laulahts draugs, pehz swehta Deewa wissu-augstaka prahta no schihs pasauls ar nahwi aizinahsts tappis. Sigi un grubti iszihnijees, winsch 20tâ Oktober deenâ nomiris. Winsch bija pufsmuhscha zilweks, 35 gaddus wezs. Tâ tad nu mihtakam femmes-tehwam un Winna peederrigeem tas Kungu Kungs ihstu behdu laiku peesuhthijis, un pateesi ikkats zilweks, kas muhsu leelâ Kreewu walsti no Winna schehligas un stipras rohkas walidhts un âpfargahsts mahjo, lihds ar Winneem nofkumfees, itt kâ pats Pestitajis mahza: „raudait ar raudadameem!“ Lai tas Wissu-schehligais debbesis to nofkummuschu augstu Keisera nammu swehti eepreezina.

• Baggatais un nabbags.

Us deenas widdus puffi, Ahprikas femmê, tur faules karstums lohki leels un tur warren leeli smilts tuffneschi atrohnahs, tur irr reisofchana jo grubta. Leelzelli un krohgi tur nam, un kad arri zits papreekschu buhtu zellu usnehmis, to wairs pehz ne warr pasiht. Sazellahs leels wehjsch un breefmiga auka, tad tohp wiffas pehdas ar smilti aisputtinatas; tâ kâ pee mums seemu puttena laikâ fneegs gaisu gaisôs danzo, tâ tur trakko smilts un puttekti. Weens weenigs zilweks jau tadeht ne kad zellu par tuffnessi ne usnemim, bet tee fataifahs beedros un pulkôs un tad sawu zellu staiga.

Tâ nu arri isgahje no ta warrena pilssehta Kairo leela reisneeku beedriba un usnehme tablu grubtu zellu zaur tuffnescheem un smiltschu kabhahm. Baggati un nabbagi, augsti un femmi—wiffi gahje kohpâ. Blakkam weenam muhkam, kas us kameeli jahje, staigaja arri to paschu zellu nabbaga wihes, kam mas pahrtikschanas bij lihds un wezs ahda-trauks ar uhdeni us wianna sirg-ehfeta mugguru bij uslihts. Ne tablu no scheem diweem jahje weens baggats kungs us staltu kameeli; deenderi un fullaini bij tam wissapfahrt. Dauds mantas, dsihwes usturs, uhdens un teltis bij us wianna wehrgu lohpeem fakrautas. Pehz pahrzeesta deenas karstuma atpuhtahs scheereisneeki. Baggata wihra wehrgi uszehle itt ahtri teltis un us spilweneem un pehteem schis taggad duffeja. Blakkam sawam sirg-ehselim gulleja us zeetu femmi tas nabbags. Wezs noplihsis dekkis geldeja tam par apseggung un zeeta maifes garrosa bij wianna berriba. Mas uhdens malks dsiffinaja wianna mehli; jo winnam wajjadseja taupigi dsihwoht, tadeht ka mas bija un wianna lohpinch bij pawiffam aisfmazis. Ut, fazzija tas nabbags us to muhku, tam baggatam dohd Deews papilnam mantas; tahds ne pasihst dsihwes grubtibas un mohkas; winsch ne sian zil grubti nabbadsiba speesch. Ne kurni prett Deewu, atbildeja tas muhks, tiklai tas meerigais irr loimigs. Tablaku sawu zellu staigadami tee nomaldijahs un staigaja pa tuffnessi apfahrt. Saule speede warreni, uhdens eefahje peetruht un arri berriba nahze beigâs. Bet wehl ne bij tas riktigais zelsch atrahsts un nosihmehts mehrkis bij jo tablu. Baggatais ne mahzeja taupiht, winsch ne bruhleja ar sahtu un gausu, un tam us-

nahze drihs trubkums. Wiffi winna wehrgi palikke flimmi un weens pehz ohtra nomirre. Dapatt arri winna lameeli un zitti lohpi aisgahje no badda un slahpehm pohstâ. Ta nabbaga firg-ehselis arri to paschu gallu redseja. Tiklabb tas nabbags, là arri tas baggatais pamette taggad wiffu pahrejo mantu tukfnessi, un wianni panehme tik tohs ahdu traukus ar to bischliti uhdena un zittu dsihwes pahrtikschanu, likke tohs us saweem kameescheem un gabje tahtaku. Woi nu irr tas baggatais wairak ne là tu? Woi Deews winnu mihtaku turr? Woi winsch gan buhs netaifnis? Ta jautaja muhks kahdâ wakkarâ pehz pahrzee-stahm deenas gruhtibahm; bet tas nabbags zeete kluffu. Tas baggatais waimanaja un brehze, jo winsch ne bij ne kad wehl tahdu gruhtumu peedsihwojis, un ohtrâ wakkarâ winsch pee semmes nokrittis isfauze ar wahju balsi: Man buhs schè jamirft; es ne spehju wairs tahtaku eet. Wannâ barriba irr pagalam un ne uhdens lahsite wairs naw ahdu traukâ. Tas muhks ar to nabbagu apschelohjabs par to baggatu un tee nesse to flimmo arweenu prohjam, kautschu arti gan paschi peeufuschi bija. Kahdâ wakkarâ jautaja atkal muhks nabbagu, fazzidams: Woi tas baggatais irr wairak wehrts ne là tu? Woi Deews winnu turra mihtaku? Woi winnam naw nekahdas gruhtibas janefs? Atkal ne atbildeja nabbags nei wahrdu, bet stattijabs itt kaunigi us semmi. No rihta gribbeja tee tahtaku stai-gabt, bet tas baggatais ne warreja wairs ne pakustetees, un luhgtin luhdse: Paujeet man schè mirt. Par juhfu mihlestitibu un kohpschanu dohmu es jums scho gredsenu. Uk kaut es warretu schi gredsena dahrgu afmintinu par weenu paschu uhdens lahsite pahrwahrtit! Bet wianni nesse wehl arweenu to flimmo un luhdse Deewu, lai jel tohs glahbtu. Us weenteis eeraudsija tee ne wiffai tahtu salku klajumu. Tur atradde tee burbuledamu uhdeni, tur bija palmu un wihges-kohki, ja — tur bij glahbschana ne ta Kunga pasneegta. Wianni nonesse to flimmo pee awota, dsifinaja wianna istwihkufchu mehli

ar aukstu uhdeni un atspirdsinaja wianna firdi ar smekligeem augteem. Kad nu tà wiffi bij eestiprinati tappuschi, tad praffija wehl tas muhks to nabbagu: Woi tas baggatais irr wairak Deewa preekschâ wehrts ne là tu? Woi winsch irr Deewam mihtaks? Woi winsch stattahs us zilweka ahriugu buhschanu? Tad fanehme tas nabbags sawas rohkas, pazehle tahs prett debbesim un fazzija: Kungs peedohd man, jo es esmu maldijees! Es atsihstu mannu grehku. Es sinnu, tu effi ihstems Tehws preeksch wisseem taweem behrneem. Tee irr wiffi preeksch tewis weenadi. Laizigas mantas ween ne atnesf swehtibu. Kas wiannas pareisi walka, tam dohd tahs ihstenu gudribu, meeru un pateefigu laimi. — To gredsenu atdewe tee atkal tam baggatam. S. S.

* Gudrineeks.

Kahds puisis flinks bij saim'neekam,
 Tam darbs bij wiffai grubt;
 Bet kad pee blohdu ja-eet tam,
 Tad mehdsje tschallis buht.
 Pats pirmais galdam peesteidsahs,
 Wisseet pats pebdigais;
 Tur wiffâ nammâ ne raddahs
 Rohdohd tahds maktigais.

Tad saim'neeks weenteis firdigi
 Tam salka: „brahl', tà ne!
 „Jau zittadi ne kad ne bij,
 „Un ne buhs pasaulé.
 „Kâ zilweks ehd, tà strahda ort,
 „Pec tew ne mas tà naw;
 „Ne weens tik flinki strahdash warr,
 „Un tik dauds ehst, là tu.“ —

„Wa“ — atruhz flinkais gudrineeks, —
 „Man reofihf lobbi goan
 „Pi golda buht jirr isfais preeks,
 „Bet gerta strahdashan'.
 „Ja kahdam buhtu zauru dihn'
 „Nibt wihnâ gubboalâ,
 „Jis ehstu dreif tik gaufschi wihn,
 „Kâ darbu nu strahda“ —

Tahdi flinkuma-beedri dauds rohnahs muhsu puffed, — tee gan preezafees par tahdu gudri-

bu? — bet, klausaitees, ko Deewa gudriba runna:

Sij pee tahs studas, tu flinki, lubko winnas zektus, un tohpi gudrs. Zif ilgi gulli tu flinki? Kad zelsees tu no tawa meega? Gulli magleniht, fnaudi magleniht, faleez rohkas magleniht, ka tu gulli, tad usees tew tawa nabbadfiba ka zekka wihrs, un tas truhkums ka apbrunnohs wihrs. (Sal. falk. wahrdi 6, 6. 9. 10.) Dauds staiga, no kurreem es jums daudskahrt esmu fazzijis, bet taggad es atkal falku raudadams, ka tee irr eenaidneeki ta Kunga Kristus, kurreu gals irr ta pasufchana, kurreu Deews irr tas wehders, un kurreu gohds stahw winnu kauna, kurreu prahts neffahs us pafaules leetahm. (Wihl. 3, 18. 19.) Kad mehs bijam pee jums, mehs jums to effam parwehlejuschi, ka, ja kas ne gribb strahdaht, tam arri ne buhs ehst; jo mehs dsirdam ka zitti juhfu starpâ netikli staiga, neneeka strahdadami, bet nederrigas leetas darridami. Bet teem tahdeem mehs parwehlam un pasubbinajam zaur muhsu Rungu Jesu Kristu, ka tee ar meeru strahdadami fawu paschu maissi ehd. (2 Tess. 3, 10—12.)

Luhdsams, mihtais lassitajs, lassî fchohs wahrduš teem flinkeem, — tee lassih arr' ne proht.

— v —

• Sinna pahr jaunu grahmatu.

Leepajas grahmatu-kohpmannis Doh n b e r g semmes-kohpejeem par labbu apgahdajis jaunu grahmatu un to wiffas weetâs tâpat Leepaja, ka arri Telgawâ un Rihgâ, fur grahmatas dabbujamas, leek pahrhoht. Schai grahmatai tahds wirsrahts:

Padohma dewejs semmes kohpejeem, jeb selta graudi firdsmihleem arrajeem fakrahti par prahta zillafchanu un laizigas labklahschanas wairofchanu. Sarakstihis no C. D. L e p p e w i t s c h. Kursemmes semmes kohpschanas beedribas pateesiga lohjekta. 1852. 303 lappu puffed Snisti. —

Smullâ papihra wahkâ eefeeta makfa 90 kap. fudr.

Scho grahmatu pehz ihstas taifnibas warr nosaukt par padohma deweju semmes kohpejeem. Esmu gan us semmehm usaudsis un dauds gaddus dsihwojis muischâ, fur pats zeenigs lungs bij' firdigs semmes-kohpejs un us to dsinnahs, arween ko labbaki eetafihst un isdarriht, bet tahdi padohmi, ka mihtais L e p p e w i t s c h schinni grahmatâ dohd, winnam laikam wehl ne bij' sinnami. Schee padohmi irr tahdi, ko, kad ar gaischu prahtu un apdohmu tohs lassa, ne wajag' wis papreefschu wehl schaubigi isprohweht, ne, warr staidri nomanniht, ka tee ihsten derrigi; jo te wifs irr, ta falkoht, nomehrohts pehz muhsu semmes un gaisa. Schee padohmi irr eedalliti eeksch 12 nodakkahm, ta ka lassams 1mâ nod. Saimneeks un fainneeze, ta ka arri dauds mahzibas par laizigu labklahschanu; 2trâ n. Darbi, kas kreetnahm fainneezehm japroht; 3schâ n. No zilweku un sirgu spehkeem un daschadeem lauka darbeem, ko zilweki un sirgi weenâ deenâ spehj darriht; 4tâ n. Rahdi wahrdi no dabbas mahzibas; 5tâ n. Gais, semme un semmes augti; 6tâ n. No daschadeem fuhdeem; 7tâ n. Semmes darba eerohtfschi, semmes isstrahdaschana, grahwallas u. t. j. pr.; 8tâ n. Kalabb un ka lauki eegrohsami eeksch wairak ne ka trihs dakkahm; 9tâ n. Lauka augtu eenaidneeki; 10tâ n. Pamahzischana par katru lauka auglu; 11tâ n. Dahrfa kohku kohpschana; un 12tâ n. Padohmi rentineekeem un sinna par israhdschanahm tahdu leetu, kas no semmes kohpejeem taifitas, kohptas woi audsetas. — Schinnis nodakkâs par ifkatru leetu ihpascha mahziba dohta un, fur wajadfigs, ar bildi teek israhdihts ka ta leeta isstatahs, jeb ka winna isdarrama — ta, ka ifkatris lehti warr saprast, ko mahza un rahda. Sinnams, ja wiffas tahs lohti teizamas leetas, pahr ko schi grahmata mahza, scheitan gribbetu pa wahrdam peeminneht, tad buhtu dikti garra runna. Lai peeteek, ka falkam: ka ifkatrâ semneeka mahjâ tahdai grahmatai

wai jag' buht. Un kas to buhs ar prahtu un apdohmu wissu wehrâ likdams zauri lassijis, tam schi pafaula un wissas zittas leetas parahdifees zittadas, ne kâ libds schim. Un kas pehz schahm mahzibahm tikluschi darrihs un turrefees, us to wairs ne weens ne warrehs fazzigt, ka effoht muzzâ audsinahs un pa spundi barrohts. So fur lai nabbags ar-
 raja-wihrs wiandâs gaddâs warreja ko labbu mahzitees, kad stohlas un labbu mahzibu grahmata wissai truhke? Taggad, gohds Deewam, wissas waijadfigas leetas rohdahs, un kas wehl ne gribb prahtu zillaht, tas pats wainigs, ka paleef mulkis un sawâ dsihwê us preekschu ne teef. Pehz pahri desmit gaddeem tahdam, kas arween pee sawas wezzas tumfibas un mulkibas peelips, waijadsehs baddu mirt, kad turprettim tee, kas wissâ sawâ buhschanâ us preekschu dsihfees, paliks turrigi wihri. — Zeenigi lungi un muischneeki, kam preeks sawus arrajus aplaimoht, labbi darrihs, kad katru semneeka mahju ar tahdu padohma deweju grahmatu apdahwinahs; schahda dahwana muhsu semmes-fohpejeem dauds labbaka ne kâ nauda.

Mihtam draugam Leppewitsch no firds pateikdami par winna geuhtu puhlinu pee schahs grahmata, ar ko gribb sawus brachus aplaimoht, winnam wehlam to preeku, kaut wissi arraji scho winna padohma deweju ar labbu prahtu peenemtu un few pascheem par labbu un par laimi wakkatu. Lai Deews winnam palihds jo drihs gattawu dabbuht to ohtru daku, ko preekschu runnâ apfoblijis. un wehl daschas zittas mahzibas, kas muhsu semmes-fohpejeem lohti waijadfigas. Ne ikkatriis warr tahdus padohmus farakstiht; to til ween tas warr, kas pats tahs leetas gruntigi ismeklejis un saproht. Zums, mihtais Leppewitsch, tahda dahwana no Deewa irr dohta, — tadeht labbi darreet, ka sawu swezzi ne leezeet ap-paksch puhra, bet us luktura, lai ta spihd wisseem, kas gaisnu mihle un mekle. Zums sawa

alga par to buhs baggata, kad sawus brachus deenâs redsefet aplaimotus un Deews, kas katru labbu darbu atmakfa, Zums nowehlehs to preeku, prett ko wissas pafaulas mantas irr neeks.

Rihgâ, 10tâ Dktober mehn. deenâ 1852.
 Uns Leitan.

Stattees 43 Uw. L. schinni gaddâ!
 Leelajam puisim
 K. W.

Tu garrajs — schana, few par — schanu,
 Ne effi prattis wahrdu mannu.
 Man schteet, ka fewi jaunums mohz?
 Un kabrum s sawus pirkstus lohj.
 Tu ne leedfees, ka wihrischki
 Kâ kringelischki perlami?
 Valdeews, par tahdeem wahrbineem!
 Zohs garrus pirk s par kapeiteem.
 Kâ stann tas: „pirktees wihrs irr grubt?“
 Ko teiz tas: „wezzas meitas kluft?“
 Woi tâ stann sawa wallooda?
 „Un kas par leelu!“ — Zosakfa
 Un kabdu leelu! — Mulhibu
 Tu rabdijis par brijnumu!
 Klau, labbak mehle eefahdees
 Un ne teiz to, kas nema teesf.
 Eij, atraddisi sehtmallâs
 Us kattu pirksti „meitschâs,“ tahs
 Kam drihtstesi tu gohdu doht,
 Kas dohs tew kahjas noburschoht.
 Starp tahdahm ne miht Greetina,
 Kas degguni tew rabdija. —x.

Teefas fluddinaschana.

No Pohpes pagasta teefas tohp zaur scho wissi pee Pohpes un Uzges pagasteem peederrigi un taggad zittur ušturredamees pagasta lohjekli usaizinati, dehl winnu pahrrakstischonâs, kas par Zurgeem 1853 irr isdar-rama, — libds Mahrtineem schi 1852tra pee wies-peeminnetas pagasta teefas peeteiktees, jo zittadi winnus speedih s par Zurgeem nobkoshâ gaddâ us sawu nowoddu atpakkal nahkt. Pohpes pagasta teefa, tai 20tâ Dktober 1852.

(L. S.) ††† Zannis Zephs, pagasta wezz.
 (Nr. 168.) N. Hagenfeld, pag. teef. stribm.

B i b w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas puffed: Collegienrath v. Braunschweig, Zensor.
 No. 285.